

Lekcje muzealne w Zamku Królewskim na Wawelu

Informator

I semestr roku szkolnego 2026/2027
wrzesień 2026 – styczeń 2027

Dział Edukacji Zamku Królewskiego na Wawelu

Zespół:

Robert Adamczak, Zofia Gawęł, Jagoda Józwiak, Alicja Kropidłowska, Paweł Neumann-Karpiński, Maria Praweńska, Agnieszka Sułkowska, Piotr Szewczyk (kierownik)

Edukatorki i edukatorzy:

Magdalena Cupryś, Jacek Chojnowski, Patrycja Mizera-Urbanowicz, Aleksandra Król, Michał Makówka, Michał Markieta, Barbara Mateja, Iwona Malota, Maria Plata, Grzegorz Pasieka, Jagoda Wójcicka, Karolina Cholewa, Onufry Damek, Krzysztof Kaniewski, Misza Majcherczyk, Monika Szołdrowska, Julia Nowak, Kamil Błach, Weronika Mosur-Darowska, Grzegorz Siata, Joanna Starzycka, Łukasz Sułowski, Anna Kowalska, Łarisa Kulisz-Strzebońska, Beata Malczewska, Maria Konieczny

Opracowanie: Paweł Neumann-Karpiński, Jagoda Józwiak, Piotr Szewczyk

Zdjęcia: Jeremi Dobrzański (strony 1, 10, 26, 31), Adam Golec (16, 40), Stanisława Michta (9), Anna Stankiewicz (36).

Redakcja językowa: Alicja Kropidłowska

Projekt: Sebastian Milewski

Kraków 2026

Mecenas Edukacji i
Partner Strategiczny
Zamku Królewskiego
na Wawelu

Partner Strategiczny
Zamku Królewskiego
na Wawelu

Spis Treści

Jak korzystać z informatora?	4
Jakie zajęcia prowadzimy?	4
Informacje organizacyjne	6
Zasady rezerwacji	7
Lekcje dla przedszkoli i klas I-III szkoły podstawowej	10
Lekcje dla klas IV-VIII szkoły podstawowej	16
Lekcje dla szkół ponadpodstawowych	26
Lekcje w Dworze w Stryszowie	36
Lekcje w Zamku Pieskowa Skała	40

Jak korzystać z informatora?

1. Wybierz lokalizację: Zamek Królewski na Wawelu, Dwór w Stryszowie albo Zamek w Pieskowej Skale.
2. Przejdź do etapu edukacyjnego swojej grupy i porównaj temat, czas trwania oraz przestrzeń realizacji lekcji.
3. Przed wystaniem formularza sprawdź liczebność grupy, liczbę opiekunów i potrzeby uczestników lekcji.
4. Każdą lekcję rezerwuj osobno. Rezerwacja jest ważna dopiero po otrzymaniu potwierdzenia.

Ważne: oferta opisana w informatorze obowiązuje w I semestrze roku szkolnego 2026/2027, od września 2026 r. do stycznia 2027 r. Dostępność poszczególnych tras może zależeć od kalendarza wystaw i prac prowadzonych na ekspozycjach.

Przed rezerwacją przygotuj: nazwę i adres placówki, etap edukacyjny i wiek uczestników, liczebność grupy wraz z opiekunami, preferowany termin oraz informacje o szczególnych potrzebach uczestników.

Jakie zajęcia prowadzimy?

Zajęcia prowadzą edukatorki i edukatorzy współpracujący z Działem Edukacji Zamku Królewskiego na Wawelu. Łączą wiedzę merytoryczną z metodami angażującymi uczestników: rozmową, pracą w grupie, działaniem twórczym i samodzielnym odkrywaniem dziedzictwa wawelskiego.

Wszystkie lekcje muzealne stanowią uzupełnienie programu z przedmiotów humanistycznych i artystycznych realizowanych w szkole, inspirują do poznawania historii, kultury i odkrywania piękna dzieł sztuki. Prowadzone są na wystawach Zamku oraz w przestrzeniach otwartych wzgórza wawelskiego. Zajęcia koncentrują

się wokół historycznych wnętrz i eksponatów muzealnych jako źródeł i tekstów kultury.

Tematy zajęć nawiązują do podstawy programowej i są dostosowane do wieku oraz możliwości uczestników. Przy wyborze lekcji prosimy kierować się grupą wiekową wskazaną przy każdym temacie.

W Zamku Królewskim na Wawelu prowadzimy kilka typów zajęć edukacyjnych dla grup przedszkolnych i szkolnych opisanych poniżej.

Standardowa lekcja muzealna to tematyczne zajęcia edukacyjne, które odbywają się w przestrzeniach wybranych wystaw – zarówno stałych, jak i czasowych. Zamiast tradycyjnego oprowadzania edukatorzy opowiadają o najciekawszych eksponatach znajdujących się w muzeum, a różnorodne zadania pobudzające wyobraźnię zachęcają uczniów do rozmowy oraz wyrażania własnych opinii. Lekcje muzealne adresowane do starszych uczniów ze szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych umożliwiają utrwalenie wiedzy o poszczególnych epokach historycznych i poznanie różnorodności języka sztuk wizualnych poprzez kontakt z zabytkami.

Lekcja-gra to zajęcia, podczas których uczestnicy pracują w kilkusobowych zespołach. Korzystając z kart pracy, samodzielnie eksplorują wystawę i odnajdują obiekty związane z tematem gry. Edukator przybliży grupie najważniejsze zagadnienia, wspiera ją podczas pracy, a na zakończenie prowadzi wspólne omówienie odpowiedzi i podsumowanie.

Lekcja plenerowa to spotkanie odbywające się zarówno w przestrzeni otwartej wzgórza wawelskiego, jak i kilku wystaw. Uczestnicy wędrują ścieżką tematyczną i dzięki opowieści edukatora poznają nie tylko fakty historyczne, ale również ciekawostki o zabytkach i mniej lub bardziej znanych postaciach, których losy nierozzerwalnie łączyły się z wydarzeniami na wzgórzu wawelskim.

Lekcja online to spotkanie tematyczne prowadzone na platformie MS Teams. Edukator wykorzystuje prezentację multimedialną oraz elementy wykładu i rozmowy, aby przybliżyć uczestnikom miejsca i zabytki wzgórza wawelskiego. Format polecamy szczególnie grupom, które nie mogą przyjechać na Wawel.

Informacje organizacyjne

Lekcje muzealne stacjonarne i plenerowe

Kiedy prowadzimy lekcje muzealne?

Lekcje stacjonarne prowadzimy od **wtorku do piątku**, a lekcje online i plenerowe – **od poniedziałku do piątku**.

Jak długo trwają lekcje muzealne?

Lekcje stacjonarne standardowe: **60 minut**.
Lekcje plenerowe oraz lekcje-gry: **90-120 minut**.

Ile osób może maksymalnie liczyć grupa podczas lekcji?

Wszystkie lekcje stacjonarne: **20 uczestników wraz z opiekunami**.

Ilu opiekunów musi mieć grupa w trakcie lekcji?

1 opiekun na maksymalnie **10** uczestników.

Lekcje muzealne online (platforma MS Teams)

Ile trwają lekcje online?

45 minut + 15 minut na kwestie techniczne.

Ile osób może maksymalnie liczyć grupa online?

Bez ograniczeń.

Zasady rezerwacji

Rezerwacja krok po kroku

Rezerwacji należy dokonywać poprzez formularz dostępny pod adresem

<https://wawel.krakow.pl/lekcje-muzealne-1>.

Można zarezerwować więcej niż jedną lekcję, zwłaszcza w przypadku tematów, które wzajemnie się uzupełniają, takich jak „Od rycerza do husarza” i „Od rycerza do szlachcica”. Dla każdej lekcji należy wypełnić osobny formularz.

Liczba lekcji dostępnych każdego dnia jest ograniczona, dlatego o przyjęciu rezerwacji decyduje kolejność zgłoszeń.

Samo wystanie formularza nie oznacza jeszcze dokonania rezerwacji. Potwierdzenie zostanie przesłane w ciągu 5 dni roboczych.

W celu uzyskania dodatkowych informacji należy skontaktować się z Biurem Rezerwacji:

tel.: 12 422 16 97, e-mail: **rezerwacja@wawelzamek.pl**

Biuro jest czynne: poniedziałek **godz. 9.00–14.00**, wtorek–niedziela **godz. 9.00–16.00**.

Opłaty

W roku szkolnym **2026/2027** przygotowaliśmy specjalną pulę bezpłatnych lekcji muzealnych.

Szczegóły znajdują się na stronie internetowej **www.wawel.krakow.pl** i można je uzyskać w trakcie rezerwacji.

Przygotowanie do lekcji

Wybrane zajęcia, po wcześniejszej konsultacji w trakcie rezerwacji, mogą zostać dostosowane do uczniów ze szczególnymi potrzebami.

1. Grupy liczące powyżej **8** osób zobowiązane są w trakcie lekcji do korzystania ze słuchawek. Zwolnione z tego obowiązku są grupy przedszkolne i uczniowie z klas **I-III szkoły podstawowej**.
2. Do Biura Rezerwacji należy przyjść **15 minut** przed godziną rozpoczęcia zajęć w celu pobrania biletów.
3. Przed wejściem na wystawy należy obowiązkowo pozostawić w przechowalni bagażu na dziedzińcu arkadowym: plecaki, parasolki, duże torby. Przechowalnia bagażu jest bezpłatna. Na ekspozycji uczestnicy mogą zostawiać wyłącznie ubrania wierzchnie.
4. Jeżeli istnieje konieczność skrócenia zajęć, prosimy o powiadomienie prowadzącego przed rozpoczęciem spotkania.
5. Lekcja z grupą spóźnioną ponad **10 minut** może być skrócona o czas spóźnienia lub odwołana.
6. Opiekun grupy ma obowiązek uczestniczenia w zajęciach i dbania o właściwe zachowanie uczniów w trakcie lekcji. W wypadku znacznego naruszenia ładu i porządku przez uczestników zajęć, prowadzący może zakończyć je wcześniej.

LEKCJE DLA

PRZEDSZKOLI I KLAS I-III

SZKOŁY
PODSTAWOWEJ

LEKCJE STACJONARNE

 Czas trwania: **60 minut**

 Maksymalna liczba uczestników: **20 (łącznie z opiekunami)**

1. Tańce i zabawy na wawelskim dworze

Renesansowy zamek królewski był nie tylko siedzibą władców, ale również centrum kulturalnym. Królowie i możnowładcy często wypełniali czas wolny przeróżnymi atrakcjami. Czy na Wawelu odbywały się bale, grano w szachy i ciuciubabkę? W trakcie lekcji muzealnej opowiemy wam, jak te zabawy wyglądały, a także zaprosimy was do udziału w nich w zabytkowych wnętrzach Zamku.

 Słowa kluczowe: bal, ciuciubabka, tańce, szachy, zabawy.

 Zajęcia odbywają się w wybranych salach Reprezentacyjnych Komnat Królewskich.

2. Legendy wawelskie

Lekcja muzealna ma na celu zaznajomienie najmłodszych odbiorców z historią oraz legendami wzgórza wawelskiego, polską kulturą i wybranymi dziełami sztuki. Podczas zajęć prowadzący przybliży uczestnikom sylwetki legendarnych i historycznych postaci związanych z rezydencją, a obiekty muzealne uświadomią im specyfikę i wyjątkowość miejsca, jakim jest Zamek Królewski na Wawelu.

 Słowa kluczowe: arras, dzwon Zygmunt, głowy wawelskie, komnata, Krak, legenda, smok, szewczyk.

 Zajęcia odbywają się w wybranych salach Prywatnych Apartamentów Królewskich oraz Reprezentacyjnych Komnat Królewskich.

3. Życie codzienne na zamku

Celem zajęć jest przybliżenie życia codziennego dawnych mieszkańców zamku, w tym obyczajów, kultury i ceremoniału dworu królewskiego. Prowadzący zwróci uwagę na przeznaczenie poszczególnych sal oraz najważniejsze elementy wyposażenia ekspozycji, omówi rolę i obowiązki postaci związanych z rezydencją oraz organizację życia dworskiego. Ponadto lekcja muzealna będzie znakomitą okazją do poszerzenia wiedzy historycznej zobrazowanej przez dzieła sztuki.

- **Słowa kluczowe:** błazen, Bona Sforza, dwór królewski, urzędy dworskie, Zygmunt August, Zygmunt I Stary.

- 📍 Zajęcia odbywają się w wybranych salach Prywatnych Apartamentów Królewskich oraz Reprezentacyjnych Komnat Królewskich.

4. Wawelski świat zwierząt i roślin

Podczas zajęć uczniowie poznają historię ogrodów i zwierzyńca wawelskiego, a także stan wiedzy przyrodniczej od starożytności do czasów renesansu. Uczestnicy lekcji zaznajomią się z gatunkami roślin i zwierząt ukazanymi na arrasach oraz obrazach będących wyposażeniem zamkowych wnętrz. W wawelskich ogrodach poszukają roślin, poznają ich nazwy, historię i właściwości lecznicze.

- **Słowa kluczowe:** arrasy, ogród, warsztat tkacki, zwierzęta egzotyczne, zwierzęta fantastyczne, zwierzęta symboliczne.

- 📍 Zajęcia odbywają się w wybranych salach Prywatnych Apartamentów Królewskich i Gabinetu Porcelanowego oraz w Ogrodach Królewskich (do 30 września).

5. Co archeolodzy znaleźli na Wawelu?

Celem zajęć jest przybliżenie najdawniejszych dziejów wzgórza wawelskiego, jego budowli obronnych, rezydencjonalnych i kościelnych. Dzięki zabytkom i wykopaliskom archeologicznym prezentowanym na wystawie uczniowie poznają rolę archeologa w badaniu dawnych dziejów.

- **Słowa kluczowe:** archeolog, baszta, kronikarz, kuchnie królewskie, miasteczko wawelskie, wykopaliska.

- 📍 Zajęcia odbywają się w wybranych salach wystawy Wawel Zaginiony (trasa Podziemia Zamku).

6. Strażnicy królewskich skarbów

Jakie skarby skrywał Skarbiec Koronny, kto ich wszystkich doglądał oraz strzegł przed kradzieżą? A jakie skarby posiada każdy z nas? Podczas lekcji uczestnicy zajęć zamienią się w strażników królewskich skarbów, poznają historię poszczególnych elementów wystawy, a także dowiedzą się, co sprawia, że są one wyjątkowe. Zwrócimy uwagę również na skarby, które każdy z nas posiada, a niekoniecznie są wykonane ze złota.

- **Słowa kluczowe:** kustosz, kufle monetowe, insygnia władzy królewskiej, Skarbiec Koronny, Szczerbiec.

- 📍 Zajęcia odbywają się w wybranych salach Skarbca Koronnego.

7. Paż – giermek – rycerz

Jak wyglądało życie młodego adepta rycerskiego rzemiosła? Uczestnicy poznają kolejne etapy wychowania średniowiecznego rycerza – od bycia paziem na dworze możnowładcy, przez status wiernego giermka, aż po uroczyste pasowanie na rycerza. Opowieść przenosi w świat turniejów, dworskich obyczajów i rycerskich cnót, które kształtowały charakter przyszłych wojowników. Uczestnicy dowiedzą się, jakie umiejętności musiał zdobyć kandydat na rycerza, a także przyjrzą się bliżej rycerskiemu uzbrojeniu. Omówimy znaczenie symboli heraldycznych oraz poznamy ciekawostki o zwyczajach i ceremoniach, które łączyły w sobie tradycję, religię i wojenne rzemiosło.

■ **Słowa kluczowe:** giermek, kodeks rycerski, miecz, pasowanie, paż, rycerz, wychowanie, zbroje.

📍 Zajęcia odbywają się w wybranych salach Zbrojowni.

LEKCJE ONLINE

🕒 Czas trwania: **45 minut**

👤 Maksymalna liczba uczestników: **Bez ograniczeń**

1. Legendy wawelskie

■ **Słowa kluczowe:** dzwon Zygmunt, głowy wawelskie, Krak, legenda, smok, Stańczyk, szewczyk, Zygmunt August, Zygmunt I Stary.

2. Gawęda o rycerzu

■ **Słowa kluczowe:** giermek, herb, kodeks rycerski, miecz, pasowanie, paż, rycerz, turniej, zbroja.

3. Na dworze sułtana

■ **Słowa kluczowe:** aplikacja, buńczuk, chorągiew, dywan, inskrypcja, islam, Jan III Sobieski, kobierzec, mihrab, namiot, sułtan, szabla, Turcja, wezyr, wiktoria wiedeńska, Zulfikar.

4. Życie codzienne na zamku

■ **Słowa kluczowe:** błazen, Bona Sforza, dwór królewski, krużganek, ogrzewanie, podkomorzy, skrzynia, wielkorządca, Zygmunt August, Zygmunt I Stary.

5. Wszystkie arraszy króla Zygmunta Augusta (kl. I-III)

■ **Słowa kluczowe:** arras, Zygmunt August, Bruksela, kolekcja, groteska, werdiura, Stary Testament, bordiura, wątek, osnowa, monogram, testament, traktat ryski.

LEKCJE DLA

KLAS IV-VIII

SZKOŁY PODSTAWOWEJ

LEKCJE STACJONARNE

 Czas trwania: **60 minut**

 Maksymalna liczba uczestników: **20 (łącznie z opiekunami)**

1. Kamień na kamieniu. Jak budowano Wawel

Lekcja wyjaśnia, jakie funkcje pełniły dawniej budynki, począwszy od funkcji mieszkalnych aż po symboliczne. Na zajęciach zostaną poruszone tematy stylów architektonicznych od czasów średniowiecza do renesansu. Uczestnicy dowiedzą się, jak za pomocą budowli przekazywano dodatkowe znaczenia, a pomogą w tym informacje zawarte w detalach architektonicznych z wawelskiego Lapidarium, a także mury zamku Zygmunta Starego.

■ **Słowa kluczowe:** architektura, arkady, gotyk, romanizm, renesans.

📍 Zajęcia odbywają się na wystawach Wawel Zaginiony oraz Lapidarium (trasa Podziemia Zamku).

2. Wawel legendarny i historyczny

Zapraszamy na opowieść o dawnych czasach, niezwykłych miejscach i postaciach związanych z wawelskim wzgórzem. Podczas zajęć będziemy wspólnie odkrywać komnaty zamkowe, pełniące zarówno funkcje mieszkalne, jak i reprezentacyjne. Przyjrzymy się także znanym władcom, którzy w sposób szczególnie zapisali się na kartach historii.

■ **Słowa kluczowe:** alchemia, dzwon Zygmunt, Krak, głowy wawelskie, historia, legenda.

📍 Zajęcia odbywają się w wybranych salach Prywatnych Apartamentów Królewskich i Reprezentacyjnych Komnat Królewskich.

3. Wawel – rezydencja władców Polski

Wawelska rezydencja była miejscem ceremonii państwowych i dworskich oraz codziennego życia rodziny królewskiej. Uczestnikom zajęć zostanie przybliżone przeznaczenie i wystrój pałacowych wnętrz na przykładzie zamkowych komnat. Podczas spotkania porozmawiamy o organizacji dworu królewskiego, jego randze i znaczeniu, a także jednej z wybranych dworskich ceremonii.

■ **Słowa kluczowe:** audyencja, Jagiellonowie, posłowie, rada królewska, tron, wielkorządca.

📍 Zajęcia odbywają się w wybranych salach Prywatnych Apartamentów Królewskich i Reprezentacyjnych Komnat Królewskich.

4. Z archeologią przez wieki

Celem zajęć jest przybliżenie najdawniejszych dziejów wzgórza wawelskiego, jego budowli obronnych, rezydencjonalnych i kościelnych. Dzięki zabytkom i wykopaliskom archeologicznym prezentowanym na wystawie uczniowie poznają rolę archeologa i historyka w badaniu dawnych dziejów.

■ **Słowa kluczowe:** archeolog, baszta, fortyfikacje, historyk, kronikarz, kuchnie królewskie, palatium, wykopaliska.

📍 Zajęcia odbywają się w wybranych salach wystawy Wawel Zaginiony (trasa Podziemia Zamku).

5. Przedromanizm i romanizm na Wawelu

Uczestnicy zajęć, przemierzając się pośród wczesnośredniowiecznych relikwów, zapoznają się z jedną z najstarszych budowli sakralnych powstałych na przełomie X i XI wieku, z detalami architektonicznymi, makietami dawnej zabudowy oraz licznymi znaleziskami z wykopalisk na terenie Wawelu. Na ich przykładzie omawiane będą początki kamiennej zabudowy książęcej i królewskiej rezydencji do końca XII wieku.

■ **Słowa kluczowe:** archeolog, bazylika, katedra, kronikarz, palatium, Piastowie, plecionka, portal, rotunda, wykopaliska.

📍 Zajęcia odbywają się w wybranych salach wystawy Wawel Zaginiony (trasa Podziemia Zamku) oraz sezonowo w kościele św. Gereona (do 30 września).

6. „Umarł król, niech żyje król!”. Pogrzeby i koronacje na Wawelu

Dlaczego śmierć monarchy nie oznaczała końca władzy? Podczas zajęć uczniowie poznają ceremonie królewskich pogrzebów i koronacji oraz jego znaczenie dla ciągłości państwa. Dowiedzą się, jak przebiegały elekcja, uroczysty wjazd do miasta, koronacja i sejm koronacyjny. Poznają symbolikę insygniów władzy, w tym Szczerbca, oraz przebieg koronacji i pogrzebów wybranych polskich monarchów. Dzięki wawelskim zabytkom odkrywają, jak rytuały koronacyjne budowały autorytet monarchy i wzmacniały państwo.

■ **Słowa kluczowe:** ceremonie, koronacja, Kazimierz Wielki, pogrzeb, Szczerbiec, Zygmunt I Stary, Zygmunt August.

📍 Zajęcia odbywają się w wybranych salach Skarbca Koronnego.

7. Od rycerza do husarza

Jak zmieniała się sztuka wojenna od schyłku średniowiecza po XVIII wiek? Podczas zajęć w wawelskiej Zbrojowni uczniowie prześledzą ewolucję uzbrojenia, taktyki i organizacji armii. Poznają rozwój piechoty, kawalerii i artylerii oraz rolę oblężeń w prowadzeniu wojen. Analizując autentyczne eksponaty, odkrywają, jak zmieniające się realia pola walki doprowadziły do narodzin nowoczesnej sztuki militarnej.

■ **Słowa kluczowe:** broń, husaria, konie, rycerstwo, szlachta, wojna.

📍 Zajęcia odbywają się w wybranych salach Zbrojowni.

8. Od rycerza do szlachcica

Jak średniowieczny rycerz stał się polskim szlachcicem? Podczas zajęć uczniowie poznają przemiany społeczne i obyczajowe, które ukształtowały stan szlachecki. Dowiedzą się, jak wyglądało życie na dworze królewskim, jakie wartości wyznawali rycerze oraz jak narodziła się kultura szlachecka. Porozmawiamy o sarmatyzmie, stroju narodowym, wolnych elekcjach, urządach i obowiązkach szlachty, ukazując jej rolę w funkcjonowaniu dawnej Rzeczypospolitej.

■ **Słowa kluczowe:** rycerstwo, szlachta, sarmaci, obyczaje dworskie, elekcje.

📍 Zajęcia odbywają się w wybranych salach Reprezentacyjnych Komnat Królewskich.

9. Czym mieni się Skarbiec?

Złoto, srebro i rubiny... Złotnicy zajmowali się obróbką tych metali, wytwarzając biżuterię i inne ozdoby. Ale czy tylko to? Tworzyli również przedmioty użytkowe przy użyciu przeróżnych technik. O nich właśnie porozmawiamy na zajęciach, oglądając wybitne dzieła warsztatów złotniczych.

■ **Słowa kluczowe:** srebro, złoto, złotnictwo, rubiny, rzemiosło, warsztat.

📍 Zajęcia odbywają się w wybranych salach Skarbca Koronnego.

LEKCJE PLENEROWE

🕒 Czas trwania: **90–120 minut**

👤 Maksymalna liczba uczestników: **20 (łącznie z opiekunami)**

1. Renesans na Wawelu

Lekcja polecana uczniom klas IV–VIII szkół podstawowych.

Pierwsza połowa XVI wieku to okres najważniejszych zmian dokonanych w architekturze wawelskiej rezydencji. Na podstawie renesansowych detali, motywów dekoracyjnych, wystroju wnętrz oraz wybranych dzieł uczestnicy zapoznają się z kulturą odrodzenia, z czasem i miejscem jej narodzin, ze szczególnym znaczeniem mecenatu ostatnich Jagiellonów w epoce, która w polskiej historii nazywana jest złotym wiekiem.

■ **Słowa kluczowe:** arkada, arras, fryz, humanizm, kaplica, mecenat.

📍 Zajęcia odbywają się w wybranych salach wystawy Wawel Zaginiony, Prywatnych Apartamentów Królewskich, Reprezentacyjnych Komnat Królewskich oraz na dziedzińcu arkadowym.

2. Jak odnawiano Wawel?

Lekcja polecana uczniom klas VII–VIII szkół podstawowych.

Po upadku państwa polskiego wzgórze wawelskie stało się koszarą wojsk austriackich. Wyburzono część budowli, zastępując ją nową architekturą. W 1905 roku zamek został przekazany Królestwu Galicji i Lodomerii. Rozpoczęły się działania dążące do uporządkowania zabudowy wzgórza i odnowienia pałacowych wnętrz w celu przywrócenia świetności siedzibie polskich władców, która od 1923 roku została przeznaczona na rezydencję Prezydenta Rzeczypospolitej. Podczas zajęć dowiedziecie się, na czym polegała akcja „cegiełkowa” oraz poznacie elementy architektury, które pojawiły się na Wawelu w dwudziestolecie międzywojennym.

■ **Słowa kluczowe:** cytadela, niepodległość, rozbiory, Stanisław Wyspiański, Jan Matejko, Józef Piłsudski.

📍 Zajęcia odbywają się w wybranych salach wystawy Wawel Odzyskany oraz na trasie plenerowej – pomnik Tadeusza Kościuszki, brama Herbowa.

3. Wawel przywłaszczony

Lekcja polecana uczniom klas VIII szkół podstawowych.

Już w październiku 1939 roku Niemcy przemianowali zamek na Wawelu na Krakauer Burg. Wzgórze wawelskie stało się siedzibą najwyższych władz Generalnego Gubernatorstwa i reprezentacyjnym miejscem mieszkalnym dla rządu na czele z generalnym gubernatorem Hansem Frankiem. Zmiany te wpłynęły na zabudowę wzgórza, które wymagało dostosowania do nowych potrzeb okupanta. Jakich modyfikacji dokonano w architekturze i kto zamieszkał w historycznych budynkach? Które z obiektów powstałych w latach 1939–1944 stanowią trwałe elementy dzisiejszej zabudowy? Jakiego wydarzenia kształtowały życie nowych mieszkańców Wawelu oraz kto odegrał znaczącą rolę w ochronie zabytkowej materii wzgórza?

■ **Słowa kluczowe:** II wojna światowa, okupacja, Generalne Gubernatorstwo, architektura, Hans Frank, Adolf Szyszko-Bohusz.

📍 Lekcja odbywa się na trasie plenerowej: wzgórze wawelskie, wybrane sale Skarbcza Koronnego i Reprezentacyjnych Komnat Królewskich.

LEKCJE-GRY

Lekcje z elementami gry polecane uczniom z klas VII-VIII szkół podstawowych.

🕒 Czas trwania: **90–120 minut**

👤 Maksymalna liczba uczestników: **20 (łącznie z opiekunami)**

1. Wyprawa z królami po stawę

Podczas zajęć klasa zostanie podzielona na mniejsze grupy, a następnie wyruszy na samodzielne poszukiwanie śladów chwały

polskiego oręcza. Uczestnicy będą mogli zapoznać się z najważniejszymi militariami – świadkami królewskich triumfów – dowiedzą się, w jaki sposób rozstawiano imię zwycięzcy w Europie oraz która z polskich formacji wojskowych budziła podziw cudzoziemców i obcych władców.

■ **Słowa kluczowe:** buława, Chocim, Grunwald, husaria, koncerz, katkan, proporzec, miecz ceremonialny, medal Virtuti Militari.

📍 Zajęcia odbywają się w wybranych salach Zbrojowni oraz Skarbcza Koronnego.

2. Dary, trofea i utracone skarby

Podczas zajęć klasa zostanie podzielona na mniejsze grupy, a następnie wyruszy na samodzielne poszukiwanie pamiątek po królach, dyplomatycznych darów i cennych artefaktów ofiarowanych zamkowi przez rody magnackie. Uczestnicy dowiedzą się, jaki wyjątkowy znak suwerenności państwowej zachował się do naszych czasów, który z polskich królów otrzymał najwięcej zaszczytnych wyróżnień, a także jakie cenne przedmioty dawnego Skarbcza Koronnego ocalały po grabieży wojsk pruskich w 1795 roku.

■ **Słowa kluczowe:** chorągiew nadworna, kapelusz i miecz poświęcony, kolczuga, kielich, insygnia koronacyjne, trofeum, Szczerbiec.

📍 Zajęcia odbywają się w Skarbcu Koronnym.

3. Panoplium. Gra o Zbrojowni wawelskiej

Uczestnicy wykonają zadania, dzięki którym zapoznają się z kolekcją broni na wystawie Zbrojownia. Zwiedzając poszczególne sale ekspozycji i rozwiązując zagadki związane z uzbrojeniem z różnych epok, poznają również wydarzenia historyczne, które stanowiły tło wielkich wydarzeń w historii Polski.

■ **Słowa kluczowe:** Zbrojownia, arsenał, broń, militaria, rycerstwo, husaria, techniki rzemieślnicze.

📍 Zajęcia odbywają się w Zbrojowni.

LEKCJE ONLINE

🕒 Czas trwania: **45 minut + 15 minut kwestie techniczne**

👤 Maksymalna liczba uczestników: **bez ograniczeń**

1. Wątki biblijne na arrasach króla Zygmunta Augusta

■ **Słowa kluczowe:** arras, arka Noego, Biblia, bestiariusz, bratobójstwo, drzewo wiadomości dobrego i złego, gałązka oliwna, Księga Rodzaju, Abel, Kain, Noe, owoc zakazany, smok, pantera, Wieża Babel, tęcza, Zygmunt August.

2. Przedromanizm i romanizm na Wawelu

■ **Słowa kluczowe:** absyda, ambit, antropolog, archeolog, baszta, bazylika, biforium, empora, era, fortyfikacje, gurt, kapitel, katedra, kolumna, kronikarz, średniowiecze, palatium, Piastowie, plecionka, portal, rotunda, rozglifienie, sklepienie kolebkowe, trzon, wiek, wykopaliska.

3. Gotyk na Wawelu

■ **Słowa kluczowe:** ambit, baszta obronna, gród, fortyfikacje, katedra, kaplica, Kazimierz Wielki, Kurza Stopka, Piastowie, Psalteria, przypora,

sklepienie krzyżowo-żebrowe, tumba, transept, wieża Duńska, witraż, wimperga, wertykalizm, Wit Stwosz, zwornik.

4. Renesans na Wawelu

■ **Słowa kluczowe:** arkada, arras, Bartłomiej Berrecci, Franciszek Florentczyk, fryz, humanizm, kaplica, kaseton, kolumnada, mecenat, odrodzenie, portal, renesans.

5. Pamiątki wawelskie po królu Janie III Sobieskim

■ **Słowa kluczowe:** chorągwie tureckie, głównia szabli Kara Mustafy, husaria, Maria Kazimiera, miecz i kapelusz poświęcane, namioty, odsiecz, płaszcz Kawalera Orderu Świętego Ducha, przedmurze chrześcijaństwa, Zulfikar.

6. Dzieje wawelskich arrasów

■ **Słowa kluczowe:** arras, fundator, groteska, Jagiellonowie, kolekcja, monogram, osnowa, tapiserie, testament, wątek, warsztat tkacki, werdiura, Wielkie Księstwo Litewskie, złoty wiek, Zygmunt August.

7. Na dworze sułtana

■ **Słowa kluczowe:** aplikacja, buńczuk, chorągiew, dywan, inskrypcja, islam, Jan III Sobieski, kobierzec, mihrab, namiot, sułtan, szabla, Turcja, wezyr, wiktoria wiedeńska, Zulfikar.

8. Kazimierz Wielki

■ **Słowa kluczowe:** dynastia, Piastowie, król, fundator, Akademia Krakowska, katedra, gotyk, kielich.

LEKCJE DLA

SZKÓŁ PONAD- PODSTAWOWYCH

LEKCJE STACJONARNE

 Czas trwania: **90-120 minut**

 Maksymalna liczba uczestników: **20 (łącznie z opiekunami)**

1. Wawel – rezydencja władców Polski

Wawelska rezydencja była miejscem ceremonii państwowych i dworskich oraz codziennego życia rodziny królewskiej. Uczestnikom zajęć zostanie przybliżone przeznaczenie i wystrój pałacowych wnętrz na przykładzie wybranych zamkowych komnat. Podczas spotkania porozmawiamy o organizacji dworu królewskiego, jego randze i znaczeniu, a także jednej z wybranych dworskich ceremonii.

 Słowa kluczowe: audiencja, Jagiellonowie, postowie, rada królewska, tron, wielkorządcą.

 Zajęcia odbywają się w wybranych salach Prywatnych Apartamentów Królewskich i Reprezentacyjnych Komnat Królewskich.

2. Przedromanizm i romanizm na Wawelu

Uczestnicy zajęć, przemieszczając się pośród wczesnośredniowiecznych fragmentów architektury wawelskiej, zapoznają się z jedną z najstarszych budowli sakralnych powstałych na Wawelu, z detalami architektonicznymi, makietami dawnej zabudowy oraz licznymi znaleziskami z wykopalisk. Na ich przykładzie omawiane będą początki kamiennej zabudowy książęcej i królewskiej rezydencji do końca XII wieku.

 Słowa kluczowe: archeolog, bazylika, katedra, kronikarz, palatium, Piastowie, plecionka, portal, rotunda, wykopaliska.

 Zajęcia odbywają się w wybranych salach wystawy Wawel Zaginiony oraz sezonowo w kościele św. Gereona (trasa Podziemia Zamku).

3. Piękno oręża

Ta lekcja odkrywa artystyczne oblicze broni i zbroi – od misternie zdobionych mieczy po bogato dekorowane zbroje królewskie i paradne szable. Uczestnicy poznają techniki zdobienia metalu, tajniki pracy dawnych płatnerzy, złotników i rusznikarzy, a także symboliczne znaczenie ornamentów i trofeów wojennych. W czasie spotkania przyjrzymy się najcenniejszym obiektom ze Zbrojowni i Skarbca Koronnego, pokazując, że oręż mógł być nie tylko narzędziem walki, lecz także wyrazem prestiżu, sztuki i artystycznej wrażliwości epoki.

■ **Słowa kluczowe:** techniki zdobienia, złotnictwo, militaria, rzemiosło, warsztat, zbroja, broń palna, inkrustacja, zbroje husarskie.

📍 Zajęcia odbywają się w wybranych salach Zbrojowni oraz Skarbca Koronnego.

4. Od rycerza do husarza

Jak zmieniała się sztuka wojenna od schyłku średniowiecza po XVIII wiek? Podczas zajęć w wawelskiej Zbrojowni uczniowie prześledzą ewolucję uzbrojenia, taktyki i organizacji armii. Poznają rozwój piechoty, kawalerii i artylerii oraz rolę oblężeń w prowadzeniu wojen. Analizując autentyczne eksponaty, odkrywają, jak zmieniające się realia pola walki doprowadziły do narodzin nowoczesnej sztuki militarnej.

■ **Słowa kluczowe:** broń, husaria, konie, rycerstwo, szlachta, wojna.

📍 Zajęcia odbywają się w wybranych salach Zbrojowni.

5. Od rycerza do szlachcica

Jak średniowieczny rycerz stał się polskim szlachcicem? Podczas zajęć uczniowie poznają przemiany społeczne i obyczajowe, które ukształtowały stan szlachecki. Dowiedzą się, jak wyglądało życie na dworze królewskim, jakie wartości wyznawali rycerze oraz jak narodziła się kultura szlachecka. Porozmawiamy o sarmatyzmie, stroju narodowym, wolnych elekcjach, urzędach i obowiązkach szlachty, ukazując jej rolę w funkcjonowaniu dawnej Rzeczypospolitej.

■ **Słowa kluczowe:** rycerstwo, szlachta, sarmaci, obyczaje dworskie, elekcje.

📍 Zajęcia odbywają się w wybranych salach Reprezentacyjnych Komnat Królewskich.

6. „Umarł król, niech żyje król!”. Pogrzeby i koronacje na Wawelu

Dlaczego śmierć monarchy nie oznaczała końca władzy? Podczas zajęć uczniowie poznają ceremoniał królewskich pogrzebów i koronacji oraz jego znaczenie dla ciągłości państwa. Dowiedzą się, jak przebiegały elekcja, uroczysty wjazd do miasta, koronacja i sejm koronacyjny. Poznają symbolikę insygniów władzy, w tym Szczerbca, oraz przebieg koronacji i pogrzebów wybranych polskich monarchów. Dzięki wawelskim zabytkom odkrywają, jak rytuały koronacyjne budowały autorytet monarchy i wzmacniały państwo.

■ **Słowa kluczowe:** ceremonie, koronacja, Kazimierz Wielki, pogrzeb, Szczerbiec, ślub, Zygmunt I Stary, Zygmunt August.

📍 Zajęcia odbywają się w wybranych salach Skarbca Koronnego.

LEKCJE-GRY

 Czas trwania: **90-120 minut**

 Maksymalna liczba uczestników: **20 (łącznie z opiekunami)**

1. Panoplium. Gra o Zbrojowni wawelskiej

Uczestnicy wykonają zadania, dzięki którym zapoznają się z kolekcją broni na wystawie Zbrojownia. Zwiedzając poszczególne sale ekspozycji i rozwiązując zagadki związane z uzbrojeniem z różnych epok, poznają również wydarzenia historyczne, które stanowiły tło wielkich wydarzeń w historii Polski.

 Słowa kluczowe: Zbrojownia, arsenał, broń, militaria, rycerstwo, husaria, techniki rzemieślnicze.

 Zajęcia odbywają się w Zbrojowni.

2. Dary, trofea i utracone skarby

Podczas zajęć klasa zostanie podzielona na mniejsze grupy, a następnie wyruszy na samodzielne poszukiwanie osobistych pamiątek po królach, dyplomatycznych darów i artefaktów ofiarowanych zamkowi przez rody magnackie. Uczestnicy dowiedzą się, jaki wyjątkowy znak suwerenności państwowej zachował się do naszych czasów, który z polskich królów otrzymał najwięcej zaszczytnych wyróżnień, a także jakie cenne przedmioty Skarbcza Koronnego ocalały z grabieży wojsk pruskich w 1795 roku.

 Słowa kluczowe: chorągiew nadworna, kapelusz i miecz poświęcany, kolczuga, kielich, insygnia koronacyjne, trofeum, Szczerbiec.

 Zajęcia odbywają się na w Skarbcu Koronnym.

3. Wyprawa z królami po sławę

Podczas zajęć klasa zostanie podzielona na mniejsze grupy, a następnie wyruszy na samodzielne poszukiwanie śladów chwały polskiego oręża. Uczestnicy będą mogli zapoznać się z najważniejszymi militariami – świadkami królewskich triumfów, dowiedzą się, w jaki sposób rozstawiano imię zwycięzcy w Europie oraz która z polskich formacji wojskowych budziła podziw cudzoziemców i obcych władców.

 Słowa kluczowe: buława, Chocim, Grunwald, husaria, koncerz, katkan, proporzec, miecz ceremonialny, medal Virtuti Militari.

 Zajęcia odbywają się w wybranych salach Zbrojowni oraz Skarbcza Koronnego.

LEKCJE PLENEROWE

 Czas trwania: **90-120 minut**

 Maksymalna liczba uczestników: **20 (łącznie z opiekunami)**

1. Renesans na Wawelu

Pierwsza połowa XVI wieku to okres najważniejszych zmian dokonanych w architekturze wawelskiej rezydencji. Na podstawie renesansowych detali, motywów dekoracyjnych, wystroju wnętrz oraz wybranych dzieł uczestnicy zapoznają się z kulturą odrodzenia, z czasem i miejscem jej narodzin, ze szczególnym znaczeniem mecenatu ostatnich Jagiellonów w epoce, która w polskiej historii nazywana jest złotym wiekiem.

■ **Słowa kluczowe:** arkada, arras, fryz, humanizm, kaplica, mecenat.

Zajęcia odbywają się w wybranych salach wystawy Wawel Zaginiony (trasa Podziemia Zamku), Prywatnych Apartamentów Królewskich, Reprezentacyjnych Komnat Królewskich oraz na dziedzińcu arkadowym.

2. Jak odnawiano Wawel?

Po upadku państwa polskiego wzgórze wawelskie stało się koszarą wojsk austriackich. Wyburzono część budowli, zastępując ją nową architekturą. W 1905 roku zamek został przekazany Królestwu Galicji i Lodomerii. Rozpoczęły się działania dążące do uporządkowania zabudowy wzgórza i odnowienia pałacowych wnętrz w celu przywrócenia świetności siedzibie polskich władców, która od 1923 roku została przeznaczona na rezydencję Prezydenta Rzeczypospolitej. Podczas zajęć dowiedziecie się, na czym polegała akcja „cegiełkowa” oraz poznaacie elementy architektury, które pojawiły się na Wawelu w dwudziestolecie międzywojennym.

Słowa kluczowe: cytadela, niepodległość, rozbiory, Stanisław Wyspiański, Jan Matejko, Józef Piłsudski.

 Zajęcia odbywają się w wybranych salach wystawy Wawel Odzyskany oraz na trasie plenerowej – pomnik Tadeusza Kościuszki, brama Herbowa.

3. Wawel przywłaszczony

Już w październiku 1939 roku Niemcy przemianowali zamek na Wawel na Krakauer Burg. Wzgórze wawelskie stało się siedzibą najwyższych władz Generalnego Gubernatorstwa i reprezentacyjnym miejscem mieszkalnym dla rządu na czele z generalnym gubernatorem Hansem Frankiem. Zmiany te wpłynęły na zabudowę wzgórza, które wymagało dostosowania do nowych potrzeb okupanta. Jakich modyfikacji dokonano w architekturze i kto zamieszkał w historycznych budynkach? Które z obiektów powstałych w latach 1939-1944 stanowią trwałe elementy dzisiejszej zabudowy? Jakie wydarzenia kształtowały życie nowych mieszkańców Wawelu oraz kto odegrał znaczącą rolę w ochronie zabytkowej materii wzgórza?

■ **Słowa kluczowe:** II wojna światowa, okupacja, Generalne Gubernatorstwo, architektura, Hans Frank, Adolf Szyszko-Bohusz.

 Lekcja odbywa się na trasie plenerowej: wzgórze wawelskie, wybrane sale Skarbcza Koronnego i Reprezentacyjnych Komnat Królewskich.

 Czas trwania: **45 minut + 15 minut kwestie techniczne**

 Maksymalna liczba uczestników: **bez ograniczeń**

1. Wątki biblijne na arrasach króla Zygmunta Augusta

- **Słowa kluczowe:** arras, arka Noego, Biblia, bestiariusz, bratobójstwo, drzewo wiadomości dobrego i złego, gałązka oliwna, Księga Rodzaju, Abel, Kain, Noe, owoc zakazany, smok, pantera, Wieża Babel, tęcza, Zygmunt August.

2. Przedromanizm i romanizm na Wawelu

- **Słowa kluczowe:** absyda, ambit, antropolog, archeolog, baszta, bazylika, biforium, empora, era, fortyfikacje, gurt, kapitel, katedra, kolumna, kronikarz, średniowiecze, palatium, Piastowie, plecionka, portal, rotunda, rozglifienie, sklepienie kolebkowe, trzon, wiek, wykopaliska.

3. Gotyk na Wawelu

- **Słowa kluczowe:** ambit, baszta obronna, gród, fortyfikacje, katedra, kaplica, Kazimierz Wielki, Kurza Stopka, Piastowie, Psalteria, przypora, sklepienie krzyżowo-żebrowe, tumba, transept, wieża Duńska, witraż, wimperga, wertykalizm, Wit Stwosz, zwornik.

4. Renesans na Wawelu

- **Słowa kluczowe:** arkada, arras, Bartłomiej Berrecci, Franciszek Florentczyk, fryz, humanizm, kaplica, kaseton, kolumnada, mecenat, odrodzenie, portal, renesans.

5. Pamiątki wawelskie po królu Janie III Sobieskim

- **Słowa kluczowe:** chorągwie tureckie, głównia szabli Kara Mustafy, husaria, Maria Kazimiera, miecz i kapelusz poświęcane, namioty, odsiecz, płaszcz Kawalera Orderu Świętego Ducha, przedmurze chrześcijaństwa, Zulfikar.

6. Dzieje wawelskich arrasów

- **Słowa kluczowe:** arras, fundator, groteska, Jagiellonowie, kolekcja, monogram, osnowa, tapiserie, testament, wątek, warsztat tkacki, werdiura, Wielkie Księstwo Litewskie, złoty wiek, Zygmunt August.

LEKCJE

W DWORZE W STRYSZOWIE

Lekcje muzealne w Dworze w Stryszowie

Ofertę lekcji muzealnych w Dworze w Stryszowie kierujemy do szkół podstawowych. Tematyka zajęć wpisuje się w podstawę programową nauczania historii. Uczeń poznaje historię i tradycję swojej okolicy i ludzi dla niej szczególnie zasłużonych; zna lokalne zabytki i opisuje ich dzieje. Wszystkie lekcje mają formułę stacjonarną.

Kontakt i rezerwacja:

tel.: **+48 33 87 97 489 / +48 604 199 253**

e-mail: **dworstryszow@wawelzamek.pl**

Przedszkola i klasy I-III szkoły podstawowej

1. Tajemnice dawnego dworu

Czym był dwór w polskiej historii? Kto mieszkał we dworze? To dwa najważniejsze pytania, na które odpowiemy, podziwiając XIX-wieczne wnętrza stryszowskiego dworu. W gabinecie dziedzica dowiemy się, jak szlachta zarządzała swoimi majątkami, w salonie porozmawiamy o organizowanych tu spotkaniach towarzyskich i balach, a w jadalni poznamy codzienne rytuały szlachty oraz elementy dworskiej etykiety. W naszej opowieści nie zabraknie także odwołań do najważniejszych momentów w historii stryszowskiego dworu oraz do losów jego mieszkańców.

Czas trwania lekcji: 45 min

Klasy IV–VIII szkoły podstawowej

1. Szlachecka codzienność

Opowieść o Dworze w Stryśzowie i jego mieszkańcach
Dwór szlachecki jest nieodzownym elementem polskiego krajobrazu. Przez wieki tętniło w nim zwyczajne (tylko z pozoru) życie wielu rodzin szlacheckich. W trakcie zajęć wspólnie zastanowimy się, jakie były uroki i niedogodności życia mieszkańców stryśzowskiego dworu, poznamy jego historię oraz sylwetki wybranych właścicieli.

Warsztat: wykonanie drzewa genealogicznego rodziny Gorczyńskich i Łubieńskich na podstawie źródeł historycznych, takich jak tablice epitafijne, nagrobne, nekrologi, wspomnienia pośmiertnych drukowane w gazetach, dokumenty stryśzowskiej kancelarii parafialnej.

Czas trwania lekcji: 45 min

Czas trwania warsztatów: 30 min

2. Dworskie dzieciństwo

W XIX wieku w ziemiańskich dworach dominował tradycyjny model wychowania dzieci. Synowie i córki właścicieli ziemskich dorastali z dala od rodziców, pozostając pod opieką nianiek i bon. Ich dzień, zależnie od wieku, upływał albo na beztróskich zabawach, albo na nauce pod czujnym okiem guwernantki. Stryśzowski dwór, w którym na przełomie XIX i XX wieku dorastali potomkowie państwa Łubieńskich, wprowadzi nas w świat młodej szlachty. Odtwarzając dawne dziecięce zabawy oraz formy spędzania wolnego czasu, poznamy także codzienne rytuały, elementy dworskiej etykiety oraz wartości przekazywane niegdyś młodemu pokoleniu.

Czas trwania lekcji: 45 min

3. Historia o kałamarzu i elementarzu

Jak wyglądała szkoła 100 lat temu? Na pewno nie było w niej dziennika elektronicznego i tablicy interaktywnej. Uczniowie, siedząc w specjalnych ławkach, z uwagą słuchali wykładu nauczyciela i przy pomocy pióra maczanego w kałamarzu robili notatki. O historii szkolnictwa porozmawiamy we wnętrzach stryśzowskiego dworu, gdzie niegdyś naukę pod okiem guwernantki pobierały dzieci jego właścicieli. Jakich podręczników używano i czego uczono? Jaką rolę odgrywała edukacja w życiu mieszkańców dawnej wsi? Poszukując odpowiedzi na te pytania, przeniesiemy się do szkoły sprzed wieku, a w naszej podróży w przeszłość będzie nam towarzyszyła Ala i As – główni bohaterowie najstynniejszego polskiego elementarza.

Czas trwania lekcji: 45 min

Dla klas VII–VIII i szkół ponadpodstawowych

1. Poszukiwany dziedzic na zastępstwo

Nadchodzi lato 1840 roku. Julian Gorczyński, właściciel stryśzowskiego dworu, wybiera się na kilka miesięcy do Wiednia. Jego majątek nie może pozostać bez opieki, dlatego pilnie poszukiwany jest administrator. Podczas lekcji podzielimy się na grupy. Zadaniem każdej z nich będzie rozwiązanie kilku zadań, które dla potencjalnego kandydata na swojego zastępcę przygotował pan Gorczyński. Od przyszłego administratora dworu wymaga się znajomości zasad prowadzenia gospodarstwa rolnego, podstaw ekonomii i dworskiej etykiety, a przede wszystkim umiejętności radzenia sobie z bieżącymi problemami, tym bardziej, że zbliżają się żniwa i trwa rozbudowa kościoła parafialnego.

Czas trwania lekcji: 45 min

LEKCJE

W ZAMKU PIESKOWA SKAŁA

Lekcje muzealne w Zamku w Pieskowej Skale

Czas trwania: 135 minut.

Każde zajęcia trwają trzy godziny lekcyjne i są podzielone na bloki obejmujące zwiedzanie zewnętrznych przestrzeni zamku, wizytę na ekspozycji i zajęcia warsztatowe.

Rezerwacja

W celu ustalenia terminów prosimy o kontakt telefoniczny
797 516 230, 12 389 60 04 wew. 36
lub mailowy: pieskowaskala@wawelzamek.pl.

Zajęcia są bezpłatne, przeprowadzane w ramach programu Wielokulturowa Rzeczpospolita – Zamek Pieskowa Skala, zrealizowanego dzięki wsparciu udzielonemu z programu Kultura Mechanizmu EOG 2014–2021 Działanie 1: Poprawa Zarządzania Dziedzictwem Kulturowym, Poddziałanie 1.1 Restauracja i Rewitalizacja Dziedzictwa Kulturowego.

Dla klas I-III szkoły podstawowej

1. Dziedziniec – dusza zamku

Dziedziniec – miejsce, na którym i wokół którego tętniło życie – zmieniał się w zależności od epoki i potrzeb mieszkańców zamku.

Zajęcia prezentują historię dziedzińców, ich formy i zmieniające się funkcje, zarówno reprezentacyjne, jak i czysto gospodarcze. Na podstawie historii zamku w Pieskowej Skale omawiane są funkcje zamków w średniowieczu oraz kultura rycerska.

Podczas warsztatów plastycznych uczniowie wykonają rysunki kartuszy herbowych.

2. Heraldyka i genealogia

Skąd pochodzimy, z jakimi symbolami się identyfikujemy i dlaczego wyglądają one tak, a nie inaczej – to wszystko stanowi integralną część naszej tożsamości.

Zajęcia koncentrują się na genezie herbów (na przykładzie herbu Szafranców Starykoń) oraz ich obecności we współczesnym świecie – herby państw, miast, szkół, klubów piłkarskich itp. Podczas warsztatów realizowane są zagadnienia z zakresu historii – zarówno tej ojczystej (symbole narodowe, legendy), jak i rodzinnej. Uczniowie zachęceni są do poznania własnych korzeni i historii swojej rodziny. Na bazie legend herbowych uczą się odróżniać historię od dziejów legendarnych.

Podczas warsztatów plastycznych tworzone są herby. Uczestnicy zajęć, podejmując działalność twórczą i posługując się takimi środkami wyrazu, jak kształt i barwa, jednocześnie zaznajamiają się z zasadami przekazywania informacji poprzez znaki i symbole.

3. Tradycja i pamięć

Bez pamięci, przekazów, utrwalania zwyczajów bylibyśmy ludźmi uboższymi o spuściznę naszych przodków, pozbawionymi tożsamości.

Tematyka lekcji dotyczy polskich zwyczajów, tradycji, świąt będących istotnym elementem polskiego dziedzictwa kulturowego. Jest to okazja do rozmowy o znaczeniu pamięci, o tym, jaką rolę odgrywają osoby, wydarzenia i miejsca w budowaniu wizerunku człowieka jako jednostki, narodów i społeczeństw.

Podczas warsztatów plastycznych uczniowie wykonają zaproszenia na uroczystość rodzinną/szkolną lub ramki do pamiątkowych zdjęć rodzinnych.

4. Portret sarmaty

Z utrwalonego na płótnie wizerunku możemy się bardzo dużo

dowiedzieć zarówno o sportretowanej osobie, jak i o czasach, w których ona żyła.

Na podstawie bogatej kolekcji portretów zgromadzonych w Pieskowej Skale uczniowie mają możliwość zapoznania się z cechami charakterystycznymi tego rodzaju dzieł oraz różnymi ich typami.

Zajęcia warsztatowe są okazją do doskonalenia umiejętności plastycznych w zakresie rysowania z natury.

5. Pieprznie i szafranno, moja mościa panno, czyli staropolskie smaki

Gotowanie to dziedzina życia, która dotyczy każdego. Nawet jeśli nie lubimy przygotowywać jedzenia, to lubimy smacznie zjeść. Na przestrzeni wieków zarówno potrawy, które trafiały na stoły, jak i nasze upodobania kulinarne bardzo się zmieniały.

Podczas zajęć uczniowie poznają specyfikę kuchni staropolskiej. Przygotowując przyprawę do piernika, poznają charakterystyczne przyprawy obecne w barokowej kuchni, a także nauczą się operować miarami i wagami używanymi w kuchni.

Dla klas IV–VIII szkoły podstawowej

1. Dziedziniec – dusza zamku

Dziedziniec – miejsce, na którym i wokół którego tętniło życie – zmieniał się w zależności od epoki i potrzeb mieszkańców zamku. Zajęcia prezentują historię dziedzińców, ich formy i zmieniające się funkcje, zarówno reprezentacyjne, jak i czysto gospodarcze. Na podstawie historii zamku w Pieskowej Skale omawiane są funkcje zamków w średniowieczu oraz kultura rycerska. Urozmaicenie architektoniczne zamku umożliwia uczniom poznanie istotnych cech budownictwa XV- i XVI-wiecznego – styl romański, gotycki, renesansowy.

Podczas części warsztatowej uczniowie wykonają przestrzenne modele zamków.

2. Heraldyka i genealogia

Skąd pochodzimy, z jakimi symbolami się identyfikujemy i dlaczego wyglądają one tak, a nie inaczej – to wszystko stanowi integralną część naszej tożsamości.

Zajęcia koncentrują się na genezie herbów (na przykładzie herbu Szafranców Starykoń) oraz ich obecności we współczesnym świecie – herby państw, miast, szkół, klubów piłkarskich itp. Podczas warsztatów realizowane są zagadnienia z zakresu historii – zarówno tej ojczystej (symbole narodowe, legendy), jak i rodzinnej. Uczniowie zachęceni są do poznania własnych korzeni i historii swojej rodziny.

W części warsztatowej, tworząc drzewo genealogiczne, poznają źródła, z których można czerpać wiedzę o przeszłości i uczą się ją systematyzować.

3. Tradycja i pamięć

Bez pamięci, przekazów, utrwalania zwyczajów bylibyśmy ludźmi uboższymi o spuściznę naszych przodków, pozbawionymi tożsamości.

Tematyka lekcji dotyczy polskich zwyczajów, tradycji, świąt będących istotnym elementem polskiego dziedzictwa kulturowego. Jest to okazja do rozmowy o znaczeniu pamięci, o tym, jaką rolę odgrywają osoby, wydarzenia i miejsca w budowaniu wizerunku człowieka jako jednostki, narodów i społeczeństw.

4. Portret sarmaty

Z utrwalonego na płótnie wizerunku możemy się bardzo dużo dowiedzieć zarówno o sportretowanej osobie, jak i o czasach, w których ona żyła.

Na podstawie bogatej kolekcji portretów zgromadzonych w Pieskowej Skale uczniowie mają możliwość zapoznania się z cechami charakterystycznymi tego rodzaju dzieł oraz różnymi ich typami. Podczas analizy dzieła plastycznego omawiane są również zagadnienia z zakresu kultury i obyczajowości szlacheckiej, staropolskich urzędów. Zajęcia warsztatowe stanowią okazję do doskonalenia umiejętności plastycznych w zakresie rysowania z natury.

5. Żupan czy szustokor – o stroju szlachty polskiej na przełomie XVII i XVIII wieku

Strój poza swoją funkcją podstawową, czyli ochroną ciała, może także odzwierciedlać poglądy, przynależność do danej kultury, manifestować bunt.

Na bazie portretów i rekonstrukcji ubiorów z epoki uczniowie mają okazję poznać genezę stroju uważanego za polski strój narodowy oraz jego najbardziej charakterystyczne elementy, a także modę tamtych czasów – jej zróżnicowanie i rolę, jaką odgrywała w życiu społecznym i politycznym.

6. Jak podczaszy z podkomorzym, wojewodziańska z podstoliną. O urzędach w dawnej Polsce

Jest takie powiedzenie, że szlachcic bez urzędu jest jak pies bez ogona – piastowanie jakiegokolwiek stanowiska miało dla tej warstwy społecznej ogromną wagę. Dzisiaj jednak nie bardzo pamiętamy, czym zajmował się wojski, a czym podkomorzy, choć te tytuły często przewijają się przez karty naszych lektur.

Podczas lekcji zgłębimy zawitości polskich urzędów zarówno tych głównych, jak i czysto „figuranckich”, by zrozumieć fenomen znaczenia urzędu dla polskiego szlachcica. Na podstawie eksponatów zgromadzonych na wystawie Kultura Staropolska omówimy atrybuty i znaczenie poszczególnych funkcji piastowanych przez polską szlachtę oraz zagadnienia pozwalające poznać podstawy rozwoju monarchii stanowej.

7. Pieprznie i szafranno, moja mościa panno, czyli staropolskie smaki

Gotowanie to dziedzina życia, która dotyczy każdego. Nawet jeśli nie lubimy przygotowywać jedzenia, to lubimy smacznie zjeść. Na przestrzeni wieków zarówno potrawy, które trafiały na stoły, jak i nasze upodobania kulinarne bardzo się zmieniały.

Czytając i analizując stare przepisy kulinarne, np. z Compendium Ferculorum, uczniowie poznają specyfikę kuchni staropolskiej, zaznajomią się z językiem z tamtych czasów, z wyrażeniami, które wyszły z użycia, ze specyficznymi miarami i wagami, co ułatwi rozumienie tekstów literackich epoki.

W części warsztatowej zapiszą wybrany staropolski przepis kulinarny w języku współczesnym, a przygotowując przyprawę do piernika, poznają charakterystyczne przyprawy obecne w barokowej kuchni.

8. Śmierć i pogrzeb w dawnej Polsce

Śmierć jest nierozzerwalnie związana z życiem ludzkim. Jest to temat trudny i bywa poruszany niechętnie. Podczas warsztatów dowiemy się, jak zmieniało się podejście do śmierci w różnych epokach i sytuacjach.

Lekcja realizuje zagadnienia z zakresu kultury baroku w sferze obyczajowej, plastycznej i literackiej. Uczniowie mają okazję zapoznać się z przykładami literatury epitafornej, co będzie stanowiło podłoże do rozmów i refleksji poruszających podstawowe zagadnienia egzystencjalne.

Wykorzystując wydarzenia mające miejsce w Pieskowej Skale podczas powstania styczniowego, porozmawiamy o sytuacjach szczególnych, kiedy ludzie poświęcają własne życie w imię większej sprawy.

Dla szkół ponadpodstawowych

1. Portret sarmaty

Z utrwalonego na płótnie wizerunku możemy się bardzo dużo dowiedzieć zarówno o sportretowanej osobie, jak i o czasach, w których ona żyła.

Na podstawie bogatej kolekcji portretów zgromadzonych w Pieskowej Skale uczniowie mają możliwość zapoznania się z cechami charakterystycznymi tego rodzaju dzieł oraz różnymi ich typami. Podczas analizy dzieła plastycznego omawiane są również zagadnienia z zakresu kultury i obyczajowości szlacheckiej, staropolskich urzędów.

Zajęcia warsztatowe stanowią okazję do doskonalenia umiejętności plastycznych w zakresie rysowania z natury.

2. Żupan czy szustokor – o stroju szlachty polskiej na przełomie XVII i XVIII wieku

Strój poza swoją funkcją podstawową, czyli ochroną ciała, może także odzwierciedlać poglądy, przynależność do danej kultury, manifestować bunt.

Na bazie portretów i rekonstrukcji ubiorów z epoki uczniowie mają okazję poznać genezę stroju uważanego za polski strój narodowy oraz jego najbardziej charakterystyczne elementy, a także modę tamtych czasów – jej zróżnicowanie i rolę, jaką odgrywała w życiu społecznym i politycznym.

3. Jak podczaszy z podkomorzym, wojewodzia z podstoliną. O urzędach w dawnej Polsce

Jest takie powiedzenie, że szlachcic bez urzędu jest jak pies bez ogona – piastowanie jakiegokolwiek stanowiska miało dla tej warstwy społecznej ogromną wagę. Dzisiaj jednak nie bardzo pamiętamy, czym zajmował się wojski, a czym podkomorzy, choć te tytuły często przewijają się przez karty naszych lektur.

Podczas lekcji zgłębimy zawitości polskich urzędów zarówno tych głównych, jak i czysto „figuranckich”, by zrozumieć fenomen znaczenia urzędu dla polskiego szlachcica. Na podstawie eksponatów zgromadzonych na wystawie Kultura Staropolska omówimy atrybuty i znaczenie poszczególnych funkcji piastowanych przez polską szlachtę oraz zagadnienia pozwalające poznać funkcjonowanie państwa za czasów monarchii stanowej.

4. Śmierć i pogrzeb w dawnej Polsce

Śmierć jest nierozdzielnie związana z życiem ludzkim. Jest to temat trudny i bywa poruszany niechętnie. Podczas warsztatów dowiemy się, jak zmieniało się podejście do śmierci w różnych epokach i sytuacjach.

Lekcja realizuje zagadnienia z zakresu kultury baroku w sferze obyczajowej, plastycznej i literackiej. Uczniowie mają okazję zapoznać się z przykładami literatury epitafornej, co będzie stanowiło podłoże do rozmów i refleksji poruszających podstawowe zagadnienia egzystencjalne.

Wykorzystując wydarzenia mające miejsce w Pieskowej Skale podczas powstania styczniowego, porozmawiamy o sytuacjach szczególnych, kiedy ludzie poświęcają własne życie w imię większej sprawy.

5. Słowo i smak – opowieść o kuchni staropolskiej

Wielką sztuką jest umieć dobrze gotować, ale czyż nie większą tak napisać o jedzeniu, żeby wzbudzić apetyt u czytającego? Smaczna potrawa jest efektem nie tylko talentu kucharza, ale także dobrze sporządzonego przepisu.

Polska kuchnia w czasach baroku była bardzo specyficzna, o czym możemy się przekonać, czytając przepisy kulinarne z najstarszych polskich książek kucharskich i utwory poetyckie m.in. Mikołaja Reja, Adama Mickiewicza, Hieronima Morsztyna, Wacława Potockiego, Jana Brzechwy.

6. Szable, karabele, szpady i rapiery

Szabla – jeden z nieodłącznych atrybutów polskiego szlachcica, podobnie jak miecz rycerza. Broń biała ewoluowała wraz ze zmianą zapotrzebowania i modą.

Na podstawie eksponatów prezentowanych na wystawach uczniowie poznają cechy charakterystyczne różnych typów broni białej, co stanowi bazę do rozmowy o historii tego rodzaju broni na ziemiach polskich i jej znaczeniu dla kultury i państwowości polskiej.

7. Orient w kulturze polskiej

Polska – kraj leżący na styku Wschodu i Zachodu, w przeszłości sięgający swoimi granicami po Morze Czarne, mający liczne kontakty z krajami Bliskiego Wschodu – naturalnie stała się obszarem wpływów tamtejszej kultury, kuchni oraz mody. Zwiedzając w trakcie zajęć wystawę Kultura Staropolska, odszukamy i omówimy elementy, na których odcisnięte jest piętno kultury Orientu.

Zamek Królewski na Wawelu

www.wawel.krakow.pl

ZamekKrolewskinaWawelu

wawelcastle

wawelcastle_official